

จุดстарความมั่นคงศึกษา

พฤษภาคม 2557

ฉบับที่ 140

Pivot to Asia:
ผลกระทบต่อไทย

สุรชาติ บำรุงสุข
บรรณาธิการ

สนับสนุนการพิมพ์โดย
สถาบันการข่าวกรอง
สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 140
Pivot to Asia: ผลกระทบต่อไทย

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง พฤษภาคม 2557

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

การพิมพ์ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการข่าวกรอง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

เจ้าของ โครงการความมั่นคงศึกษา

ตู้ ปณ. 2030 ปณฝ. จุฬาลงกรณ์

กรุงเทพฯ 10332

E-mail : newsecproject@yahoo.com

Website : <http://www.newsecurity.in.th>

โทรศัพท์และโทรสาร 0-2218-7275

บรรณาธิการ ศ. ดร. สุรชาติ บำรุงสุข

ผู้ช่วยบรรณาธิการ นางสาว กุลนันท์ คันธิก

ประจำกองบรรณาธิการ นาย ศิบัติ นพประเสริฐ

นาย กิตติพิศ พุทธิวินิช

ที่ปรึกษา พลเอก วุฒินันท์ สีสายุทธ

พลเรือเอก อมรเทพ ณ บางช้าง

พลโท ภราดร พัฒนถาบุตร

พิมพ์ที่ บริษัท สแควร์ ปริ้นซ์ 93 จำกัด

59, 59/1, 59/2 ซ.ปทุมวันวิถึ 30 ถ.สุขุมวิท 101

แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260

โทร. 0-2743-8045 แฟกซ์. 0-2332-5058

Pivot to Asia: ผลกระทบต่อไทย

สารบัญ

● ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ	2
● Pivot to Asia: ผลกระทบต่อไทย	19
● บรรณานุกรม	36

“As President, I have, therefore, made a deliberate and strategic decision -- as a Pacific nation, the United States will play a larger and long-term role in shaping this region and its future, by upholding core principles and in close partnership with our allies and friends.”¹

President Barack Obama
Remarks to the
Australian Parliament
November 17, 2011

¹ The White House, Office of the Press Secretary, “Remarks By President Obama to the Australian Parliament,” November 17, 2011. [Online]. Available from: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/11/17/remarks-president-obama-australian-parliament>

Pivot to Asia: ผลกระทบต่อไทย

~1~

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ

ไทยและสหรัฐฯ มีความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนาน โดยมีการสถาปนาความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี ค.ศ. 1833 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี (Treaty of Amity and Commerce) เมื่อ 20 มีนาคม ค.ศ. 1833 ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ (Treaty of Amity and Economic Relations) เมื่อ 29 พฤษภาคม ค.ศ. 1966² นอกจากนี้สหรัฐฯ ได้จัดตั้งสถานทูตไทยเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1884 เนื่องด้วยต้องการเข้ามามีบทบาทในเอเชีย ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าว อังกฤษและฝรั่งเศสมีอิทธิพลอย่างกว้างขวาง การเข้ามาของสหรัฐฯ จึงเป็นการช่วยคานอิทธิพลของอังกฤษและฝรั่งเศส

ไทยถือเป็นพันธมิตรที่เก่าแก่ที่สุดของสหรัฐฯ ในเอเชีย ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ดำเนินไปด้วยดี สหรัฐฯ เป็นชาติแรกที่จัดทำสนธิสัญญายกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตกับไทยในปี ค.ศ. 1920 ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 การช่วยเหลือของสหรัฐฯ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ไทยพ้นจากความพ่ายแพ้ ในช่วงสงครามเย็นไทยได้เข้าร่วมกับสหรัฐฯ ในการต่อต้านการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ในหลายเวที ดังเช่นสงครามเกาหลีและสงครามเวียดนาม ไทยใช้สหรัฐฯ เป็นหลักประกันความมั่นคง โดยมีการจัดทำแถลงการณ์ร่วมถันต-รัสก์ (Thanat-Rusk Joint Communique)

² กระทรวงการต่างประเทศ, “ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา,” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/world/72/10336>

และการลงนามในองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง-
ใต้ (Southeast Asia Treaty Organization-SEATO)³ ซึ่งเป็นผล
ให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ใกล้ชิดกันอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตามเมื่อสหรัฐฯ ถอนตัวออกจากเอเชียตะวันออกเฉียง-
ใต้ในปี ค.ศ. 1969 ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับไทยมีความห่างเหิน
อย่างมาก ฝ่ายคอมมิวนิสต์มีชัยชนะเหนือประเทศในอินโดจีน ส่งผลให้
ไทยจำเป็นต้องหาหลักประกันความมั่นคงใหม่ด้วยการพึ่งพาอาเซียนและ
จีน และไทยได้ปรับการดำเนินนโยบายการทูตรอบทิศทาง ในการนี้ไทยได้
หันไปคบค้ากับประเทศต่างๆ ทั้งญี่ปุ่น สหภาพโซเวียต รวมทั้งประเทศใน
อินโดจีนอีกด้วย

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ในช่วงทศวรรษ 1980
นั้น เป็นช่วงของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สหรัฐฯ ได้ปฏิรูปบทบาท
ทางเศรษฐกิจ ขณะที่ไทยเริ่มมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจมากขึ้น สหรัฐฯ
เริ่มใช้นโยบายทางการค้าเชิงรุกต่อประเทศที่มีปัญหากับสหรัฐฯ ไทยเริ่ม
มีปัญหาทางการค้ากับสหรัฐฯ เช่นเดียวกัน โดยสหรัฐฯ ได้ใช้กฎหมาย
การค้า Omnibus Trade Bill มาตราการ 301 และมาตราการ Super
301 เป็นผลให้ไทยมีความขัดแย้งกับสหรัฐฯ เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้การที่สหรัฐฯ ใช้ประเด็นด้านประชาธิปไตย เศรษฐกิจ
เสรี สิทธิมนุษยชน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นค่านิยมอเมริกัน ในการกดดัน
ให้ประเทศต่างๆ รวมทั้งไทย ต้องดำเนินการตามแนวทางนี้ ยิ่งทำให้ไทย

³ ลงนามเมื่อ 8 กันยายน ค.ศ. 1954 ที่กรุงมะนิลา ฟิลิปปินส์ หรือกติกามะนิลา
(Manila Pact) ส่วน SEATO ก่อตั้งขึ้นในการประชุมคณะมนตรีสนธิสัญญา ที่กรุงเทพฯ
ระหว่างวันที่ 23-25 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1955 ประกอบด้วยไทย สหรัฐฯ ฟิลิปปินส์ ปากีสถาน
ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อังกฤษ และฝรั่งเศส โดยสหรัฐฯ ต้องการสกัดกั้นการขยายอิทธิพล
ของคอมมิวนิสต์ได้ผลกีดกันและใช้ระบบพันธมิตรดังกล่าวเป็นเครื่องมือ

และสหรัฐฯ มีความขัดแย้งกันมากขึ้น เพราะไทยจำเป็นต้องดำเนินนโยบายให้ใกล้เคียงกับอาเซียน

อย่างไรก็ตาม เมื่อไทยประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจในช่วงปี ค.ศ. 1997 ไทยได้ขอความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ซึ่งเป็นผู้ให้กู้รายใหญ่ในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund-IMF) ไทยได้รับเงินกู้ประมาณ 2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ แต่ไทยต้องปรับระบบการดำเนินการทางเศรษฐกิจให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ IMF กำหนด นับเป็นโอกาสที่สหรัฐฯ กลับเข้ามามีบทบาทในไทยเพิ่มขึ้น และถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างกัน จากการที่ไทยต้องกลับไปหาสหรัฐฯ⁴ นอกจากนี้ไทยได้ให้ความร่วมมือกับสหรัฐฯ ในการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และร่วมส่งกำลังไปปฏิบัติการในอิรัก

ความสัมพันธ์ทางการเมือง

หลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยเมื่อ 19 กันยายน ค.ศ. 2006 สหรัฐฯ ระบุว่ามีการมีปฏิสัมพันธ์กับไทยในระดับรัฐมนตรี และระบุว่าให้การช่วยเหลือทางทหารบางส่วน แต่ยังคงให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆ ที่ส่งเสริมนโยบายต่างประเทศและผลประโยชน์ของสหรัฐฯ เช่น ความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้าย การสกัดกั้นการแพร่กระจายอาวุธร้ายแรง การฝึก Cobra Gold ประจำปี เป็นต้น อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ได้กลับคืนสู่ภาวะปกติอย่างรวดเร็วภายหลังการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 2007⁵ สหรัฐฯ ได้ยกเลิกการระงับความช่วยเหลือทางทหาร และมีการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่างๆ เช่น ประธานาธิบดีบุชและภริยา

⁴ John Funston, “Thai Foreign Policy: Seeking Influence,” *Southeast Asian Affairs*. 1998.

⁵ กระทรวงการต่างประเทศ, “ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา”

เดินทางเยือนไทยในฐานะแขกของรัฐบาลระหว่างวันที่ 6-7 สิงหาคม ค.ศ. 2008 ซึ่งเป็นปีที่ครบรอบ 175 ปีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการ-ทูตไทย-สหรัฐฯ การเยือนไทยของนางฮิลลารี คลินตัน เพื่อเข้าร่วมการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ARF) เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2009 และได้เน้นการหารือด้านการค้ากับรัฐบาลไทย ต่อมาประธานาธิบดีโอบามาได้เดินทางเยือนไทย ตลอดรวมถึงพม่าและกัมพูชาเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2012 เป็นต้น

ในระยะปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ดำเนินไปด้วยดีและสามารถสนองตอบผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายได้ สหรัฐฯ ได้ปรับเปลี่ยนสถานะของไทยจากผู้ขอรับความช่วยเหลือของไทยและการเป็นผู้ให้ของสหรัฐฯ มาเป็นหุ้นส่วนในด้านต่างๆ สหรัฐฯ มีทัศนคติที่ดีต่อไทย โดยเห็นว่าไทยเป็นพันธมิตรที่เชื่อถือได้ ไทยมีระดับการพัฒนาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ดี เมื่อเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองในไทย สหรัฐฯ กังวลต่อความแน่นอนของนโยบายและผลกระทบต่อธุรกิจของสหรัฐฯ และในแง่ที่ไทยเคยเป็นตัวอย่งที่ดีของสังคมประชาธิปไตยที่รักสงบ และความขัดแย้งทางการเมืองสามารถดำเนินไปได้ในกรอบรัฐสภา⁶

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

สหรัฐฯ ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการค้าต่อไทย โดยยึดการค้าที่เสรีและเป็นธรรม (Free and Fair Trade) ซึ่งเป็นนโยบายที่สหรัฐฯ ใช้กับประเทศอื่นๆ ทั่วไป เพื่อเพิ่มโอกาสทางการค้าและการลงทุนของสหรัฐฯ ขณะเดียวกันสหรัฐฯ ก็มีมาตรการต่างๆ ที่ปกป้องการค้าและเพิ่ม

⁶ เพิ่งอ้าง.

อุปสรรคทางการค้าต่อประเทศผู้ส่งออก รวมทั้งไทย

นโยบายเศรษฐกิจของไทยต่อสหรัฐฯ⁷

- ไทยต้องการแสวงหาช่องทางใหม่ๆ ในการส่งเสริมและผลักดันการส่งออกกับคู่ค้าหลักและตลาดสำคัญในภูมิภาค เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันการค้าให้แก่ภาคเอกชนไทย โดยเน้นเรื่องคุณภาพและมาตรฐาน รวมทั้งภาพลักษณ์ (CSR safety environment) การเข้าถึงแหล่งกระจายสินค้า (supermarket chain) และการพัฒนาด้านโลจิสติกส์

- ไทยยังคงต้องการสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน โดยเฉพาะในเรื่องเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ รวมทั้งพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณสุขภาค เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน และการคมนาคมในภูมิภาค

- ส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจบริการในสหรัฐฯ โดยเฉพาะในด้านร้านอาหารไทย ธุรกิจสุขภาพ/สปา และส่งเสริมการค้าเน้นกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม เพื่อสร้างทัศนคติและความเข้าใจประเทศไทย อันจะมีส่วนช่วยสนับสนุนผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ ทั้งในด้านการท่องเที่ยวและอาหารไทย

- การสร้างและการถ่ายทอดองค์ความรู้ และการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่างๆ แสวงหาความรู้เฉพาะด้าน (niche knowledge) เพื่อช่วยพัฒนาและเสริมสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

⁷ ประภัสสร เทพชาตรี, “ความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ อดีต ปัจจุบัน อนาคต,” สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 57, 45 (30 กรกฎาคม-5 สิงหาคม 2553).

ความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุน ทั้งสองฝ่ายตั้งเป้าหมายขยายมูลค่าการค้าไว้ 61,627.80 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2015 ซึ่งขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปี การค้าระหว่างไทยกับสหรัฐฯ มีมูลค่าเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 มีมูลค่า 30,235.90 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 2011 มีมูลค่า 35,235.90 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวของปีก่อนหน้าร้อยละ 14.11⁸ ซึ่งมีมูลค่าเกินครึ่งของที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 2010 ร้อยละ 8.21 ไทยส่งออกไปยังสหรัฐฯ เป็นลำดับที่สาม และเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้า 8,480.03 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีมูลค่าการส่งออกรวม 21,857.96 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สินค้าที่ไทยส่งออกมากเป็นลำดับแรก ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ รองลงมาเป็นผลิตภัณฑ์ยาง อัญมณี และเครื่องประดับ อาหารทะเลกระป๋อง และแปรรูป และน้ำมันดิบ สินค้าที่ไทยนำเข้าจากสหรัฐฯ มีมูลค่ารวม 13,377.93 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 25.30 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สินค้าที่ไทยนำเข้าจากสหรัฐฯ มากเป็นอันดับแรก ได้แก่ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ รองลงมาเป็นเคมีภัณฑ์ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องเพชรพลอย อัญมณี เงินแท่ง และทองคำ รวมถึงพืชและผลิตภัณฑ์จากพืช

จากการที่ไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากับสหรัฐฯ ดังกล่าว จึงมีโอกาที่สหรัฐฯ จะใช้มาตรการกีดกันทางการค้าต่อไทย เพื่อลดการขาดดุลการค้า การดำเนินการดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อ การส่งออกของไทย สำหรับประเด็นปัญหาและอุปสรรคทางการค้าที่สำคัญ มีดังนี้

- สหรัฐฯ ประกาศใช้กฎหมายการรักษาความปลอดภัยในการขนส่งสินค้า เรียกว่า Improving America's Security Act of 2007 มีกำหนดใช้จริงจริงในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2012 ประเทศที่ส่งออกจะ

⁸ ข้อมูลการค้าประเทศสหรัฐอเมริกา [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ditp.go.th/DEP/DOC/55/55001831.pdf>.

มีปัญหาจากระบบตรวจค้น ทำให้ต้นทุนการส่งออกสูงขึ้น

- สหรัฐฯ มีข้อกีดกันทางการค้าที่ไม่มีภาษี (Non-tariff trade barrier) ที่ใช้กับสินค้านำเข้าจากต่างประเทศมากขึ้น ได้แก่ มาตรฐานสินค้า (Standard) โดยเฉพาะความปลอดภัยของสินค้าต้องผ่านมาตรฐานการทดสอบ (Testing) และพิธีศุลกากรที่เข้มงวด (Tighten Custom Procedure) สหรัฐฯ เข้มงวดในการตรวจสอบความปลอดภัยสินค้าอุปโภคบริโภคที่นำเข้ามาจากประเทศต่างๆ โดยเฉพาะสินค้าอาหารและของเล่นเด็ก สินค้าไทยอาจถูกกักกันและตรวจสอบมากขึ้น

- ไทยถูกกล่าวหาจากสหรัฐฯ เรื่องการใช้แรงงานเด็กในการผลิตสินค้า ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของไทยและการส่งออกไปยังตลาดสหรัฐฯ ทั้งนี้สหรัฐฯ เคยใช้มาตรฐานแรงงานและสิ่งแวดล้อมในการกีดกันการนำเข้าจากไทย รวมทั้งภาษีทุ่มตลาด

- สหรัฐฯ ออกกฎหมายห้ามนำเข้าเครื่องประดับทับทิมและหยกที่มีแหล่งกำเนิดในพม่าอีก 1 ปี นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังเก็บภาษีนำเข้ารองเท้าที่ไม่ใช่รองเท้ากีฬาสูงถึงร้อยละ 67.5

- สหรัฐฯ ต่อยอายุโครงการสิทธิพิเศษทางด้านภาษี (Generalized System of Preferences-GSP) ไปจนถึงปี ค.ศ. 2013 ซึ่งมีสินค้าหลายรายการของไทยถูกทบทวน

- การบังคับใช้กฎหมายอื่นๆ ได้แก่ มาตรการป้องกันการลักลอบนำวัตถุระเบิด โดยเฉพาะนิวเคลียร์เข้าสหรัฐฯ ตามกฎหมาย 9/11 Commission Act of 2007 กฎหมายคุ้มครองและอนุรักษ์ต้นไม้ (Lacey Act) ส่งผลกระทบต่อส่งออกไม้ของไทย ตลอดจนการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และเข้มงวดกับสินค้านำเข้าที่จะแข่งขันกับสินค้าที่ผลิตภายในสหรัฐฯ

ประเด็นห่วงกังวลทางการค้าไทย-สหรัฐฯ

- การใช้กฎหมายการค้าของสหรัฐฯ (Trade Act of 1974) หรือ Omnibus Trade and Competitiveness Act of 1988 หรือมาตรา 301 ของกฎหมายการค้า เพื่อตอบโต้การค้าที่ไม่เป็นธรรม

- สหรัฐฯ ตรวจสอบการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของไทย โดยสหรัฐฯ เห็นว่าไทยเป็นประเทศต้นทางและทางผ่านของสินค้าปลอมแปลง ปัญหาการขโมยสิทธิบัตรทรัพย์สิน และการละเมิดลิขสิทธิ์ด้านสิ่งพิมพ์ ทั้งนี้ สำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐฯ (United States Trade Representatives-USTR) ได้ประกาศให้ไทยเป็นประเทศที่ต้องถูกจับตามองเป็นพิเศษ (Priority Watch List-PWL) เป็นเวลา 4 ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007 จนถึงปี ค.ศ. 2011⁹

- สหรัฐฯ กังวลความโปร่งใสเกี่ยวกับไทยใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรโดยรัฐ (Compulsory Licensing-CL) ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ และเรียกร้องให้มีการเจรจาระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดกับผู้แทนบริษัทยา¹⁰ ฝ่ายไทยได้จัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาการเข้าถึงระบบยาอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนเมื่อปี ค.ศ. 2008 แต่ยังไม่มีการจัดประชุม

- การเจรจาการค้าเสรีสหรัฐฯ กับไทย (U.S.-Thailand Free

⁹ Khun Clemence Gautier, Tilleke & Gibbins International Ltd., “USTR 301 Report: Thailand Maintained on the Priority Watch List,” [Online]. Available from: <http://www.tilleke.com/sites/default/files/2011-May-USTR301-PRReMA.pdf>

¹⁰ ค.ศ. 2006 ไทยประกาศใช้สิทธิโดยรัฐต่อยาที่มีสิทธิบัตรกับยาของบริษัท Merck&Co ในเดือนมกราคม ค.ศ. 2007 ได้ประกาศขายอีก 2 รายการ รวมถึงยาของบริษัท Abbott Laboratories ต่อมาในปี ค.ศ. 2010 ได้ประกาศขายเวลาดยาด้าน HIV 2 รายการ ของบริษัททั้งสองอีกด้วย

Trade Agreement) นั้น ทั้งสองประเทศได้เริ่มการเจรจาแรกเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2004 และมีการเจรจาต่อมาอีกถึงรอบที่ 6 เมื่อไทยประท้วงสหรัฐฯ เรื่องสิทธิบัตรยา และเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยในปี ค.ศ. 2006 ขณะเดียวกันรัฐสภาสหรัฐฯ ไม่ต่ออายุ Trade Act of 2002 (Trade Promotion Authority-TPA) ซึ่งสิ้นสุดอายุลงในวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 2007 ทำให้ฝ่ายบริหารไม่ได้อำนาจในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ นำไปสู่การชะลอการเจรจาการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ สหรัฐฯ จึงมิได้เจรจาการค้าเสรีกับไทย แต่สหรัฐฯ ยังมีความสนใจจะเจรจากับไทยในเรื่องนี้ต่อไป โดยมีการจัดตั้งกลไกหารืออย่างไม่เป็นทางการในระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส และมีการหารือเป็นระยะในช่องทางกึ่งพลทางด้านการค้า

ทางการลงทุน ในปี ค.ศ. 2010 สหรัฐฯ ลงทุนในไทยมูลค่า 12,701 ล้านดอลลาร์ อย่างไรก็ตามการลงทุนของสหรัฐฯ ในไทยมีมูลค่าน้อยกว่าญี่ปุ่นและสหภาพยุโรป โดยสหรัฐฯ มีสัดส่วนร้อยละ 4 ญี่ปุ่นร้อยละ 40 และสหภาพยุโรปร้อยละ 10¹¹ ส่วนการลงทุนของไทยในสหรัฐฯ นั้นมีบริษัทขนาดใหญ่ของไทยเข้าไปลงทุนในสหรัฐฯ ได้แก่ บริษัท Pranda Jewelry ซึ่งเข้าไปลงทุนที่รัฐโรดไอส์แลนด์ เบียร์ช้างและเบียร์สิงห์เข้าไปลงทุนที่นิวยอร์ก บริษัทซีพีเข้าไปลงทุนที่แมรีแลนด์ และบริษัทปูนซีเมนต์ไทยเข้าไปลงทุนที่ฟิลาเดลเฟีย¹²

ผลกระทบจากวิกฤตการเงินสหรัฐฯ (Sub-Prime) วิกฤตดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อทั่วโลกตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007 ทำให้สถานะเศรษฐกิจ

¹¹ ประภัสสร เทพชาตรี, “ความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ อดีต ปัจจุบัน อนาคต,”

¹² เพิ่งอ้าง.

การเงินทั่วโลกเริ่มผันผวนมากขึ้น ทั้งราคาสินทรัพย์ในตลาดพันธบัตร ตลาดหลักทรัพย์ ตลาดอัตราแลกเปลี่ยน และตลาดสินค้าโภคภัณฑ์ รวมทั้งกระทบต่อภาคเศรษฐกิจจริง (Real Economy) สำหรับไทย วิกฤติดังกล่าวยังนับว่ากระทบต่อภาคอสังหาริมทรัพย์และธนาคารพาณิชย์ไม่มากนัก แต่กระทบต่อการส่งออกของไทย หากวิกฤติมีความรุนแรงและยาวนาน ก็จะกระทบต่อภาคส่งออกของไทยมากขึ้น เนื่องจากไทยเป็นประเทศที่พึ่งพาการส่งออกประมาณร้อยละ 70 ของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ขณะที่สหรัฐฯ เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ประกอบกับกำลังการซื้อของประชาชนที่ลดลง ส่งผลให้การส่งออกของไทยอาจจะชะลอตัวได้

ความสัมพันธ์ด้านทหาร

กองทัพไทยและสหรัฐฯ มีความสัมพันธ์ที่ตึงต่อนกันมาโดยตลอด โดยมีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูง การจัดซื้ออาวุธสหรัฐฯ ยังได้มอบสถานะพันธมิตรหลักนอกนาโต (Major Non-NATO Ally-MNNA) เมื่อปี ค.ศ. 2008 นอกจากนี้ไทยยังร่วมมือกับสหรัฐฯ ในด้านการต่อต้านการก่อการร้าย การส่งกำลังเฉพาะกิจร่วมปฏิบัติการด้านมนุษยธรรมในอัฟกานิสถานและอิรัก ความร่วมมือด้านข่าวกรอง ความร่วมมือด้านการยับยั้งการแพร่กระจายอาวุธร้ายแรง ด้านการฝึกร่วม/ผสม ความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล ความร่วมมือด้านเทคโนโลยี และอื่นๆ ไทยและสหรัฐฯ ได้แลกเปลี่ยนผู้ช่วยทูตทหารทั้งทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศ

ความสัมพันธ์หยุดชะงักลงบางช่วง กล่าวคือหลังไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 2006 สหรัฐฯ ประกาศระงับโครงการฝึกอบรมและการศึกษาทางทหารระหว่างประเทศ (International Military Education and Training Programme-IMET)

เมื่อไทยได้จัดการเลือกตั้งทั่วไปตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ความสัมพันธ์ในด้านนี้ได้กลับสู่ภาวะปกติ สหรัฐฯ ได้กลับมาให้ความช่วยเหลือทางทหารแก่ไทยประมาณ 24 ล้าน-เหรียญสหรัฐฯ

ความร่วมมือทางทหาร

- **ความร่วมมือด้านการฝึก** การฝึกระหว่างกองทัพไทยกับสหรัฐฯ มีการฝึกตลอดปี ทั้งกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ การฝึกที่สำคัญเป็นการฝึก Cobra Gold ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี และได้ขยายขอบเขตให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยครอบคลุมถึงการช่วยเหลือชุมชน การบรรเทาสาธารณภัย และงานกิจการพลเรือน ทั้งยังขยายกรอบการฝึกระดับทวิภาคีไปสู่พหุภาคี มีประเทศต่างๆ ที่เข้าร่วมฝึก ได้แก่ ไทย สหรัฐฯ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ และมาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีประเทศที่เข้าร่วมในโครงการฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ (Multinational Planning Augmentation Team: MPAT) จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา ฝรั่งเศส อิตาลี อังกฤษ บังกลาเทศ อินเดีย เนปาล ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม และประเทศที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก (Combined Observers Liaison Team: COLT) จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ จีน บรูไน ลาว มองโกเลีย ศรีลังกา แอฟริกาใต้ นิวซีแลนด์ เนเธอร์แลนด์ ตีมอร์ และสหรัฐอเมริกาฮับเอมิเรตส์

- **ความร่วมมือด้านการศึกษา** สหรัฐฯ ให้ความร่วมมือด้านนี้ในหลักสูตรต่างๆ โดยมีการกำหนดหลักสูตรที่เหมาะสมในแต่ละปี

- **การประชุม TAC (Thai-American Consultations)** ซึ่งเป็นการหารือเรื่องนโยบายและการวางแผนร่วมมือเกี่ยวกับการฝึกความร่วมมือถึงการปฏิบัติทางทหารในด้านต่างๆ ระหว่างกองทัพไทยกับกองกำลัง

สหรัฐฯ ประจำภาคพื้นแปซิฟิก ส่วนใหญ่เป็นแนวคิดริเริ่มด้านความมั่นคง ในน่านน้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การวางแผนปฏิบัติการในปีต่อไป การ ทบทวนการปฏิบัติที่ผ่านมาในโครงการต่างๆ

- การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง เป็นการร่วมมือแลกเปลี่ยนข่าวกรอง ทางทหารระหว่างไทยกับสหรัฐฯ การเตรียมความพร้อม และการเพิ่มขีด- ความสามารถให้เจ้าหน้าที่ข่าวกรอง รวมทั้งการจัดสัมมนาวิเคราะห์ข่าวกรอง ระดับยุทธศาสตร์และนักวิเคราะห์

- ความร่วมมือด้านเทคโนโลยี สหรัฐฯ ได้เสนออาวุธยุทโธปกรณ์ ตามแนวการจัดหาอาวุธของกองทัพของไทย ที่เน้นการเฝ้าตรวจและการ ลาดตระเวน

- ความร่วมมือด้านการรักษาสันติภาพและความมั่นคงทางทะเล สหรัฐฯ ได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งศูนย์สันติภาพกองทัพไทย จำนวน 1 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพื่อจัดหาสิ่งอุปกรณ์และการฝึก นอกจากนี้ทั้งสอง ฝ่ายยังมีโครงการร่วมมือกันในการลาดตระเวนร่วมบริเวณช่องแคบมะละกา และสหรัฐฯ จะจัดหาเรดาร์ลาดตระเวนให้แก่ไทยอีกด้วย

นอกจากความร่วมมือทางทหารดังกล่าวข้างต้นแล้ว ไทยและสหรัฐฯ ได้เปิดมิติใหม่ในความร่วมมือทางทหารที่มีขีดทหาร กล่าวคือ

- ความร่วมมือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (Human Assistance/Disaster Relief-HA/DR) ซึ่งเป็นการฝึกระดับชาติ ไทยสนับสนุนให้ความร่วมมือดังกล่าวเป็นความร่วมมือในระดับอาเซียน

- ความร่วมมือด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ สหรัฐฯ ให้การ สนับสนุนฝ่ายไทยในเรื่องดังกล่าวผ่านโครงการ Global Peace Operations Initiative (GPOI)

- ความร่วมมือด้านความมั่นคงไซเบอร์ ซึ่งอยู่ในระยะเริ่มต้น ฝ่าย สหรัฐฯ เสนอบทบาทความสำคัญของความมั่นคงไซเบอร์ในสภาวะการณ์ของ

โลกปัจจุบัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้มีการจัดตั้งคณะทำงานทวิภาคีด้าน Cyber Defense เพื่อกำหนดแนวทางความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

- การต่อต้านการก่อความไม่สงบ (Counter Insurgency-COIN) สหรัฐฯ จะช่วยไทยกำหนดแนวความคิดในการปฏิบัติการ และใช้บทเรียนจากสถานการณ์ต่างๆ ในการต่อต้านการก่อความไม่สงบ และการเอาชนะการใช้ระเบิดแสวงเครื่อง (Improvise Explosive Device-IED)

- ความร่วมมือด้านอาชญากรรมข้ามชาติ ประเทศทั้งสองถือว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาร่วมกัน สหรัฐฯ ได้จัดตั้งสถาบันฝึกรอปรระหว่างประเทศว่าด้วยการบังคับใช้กฎหมาย (International Law Enforcement Academy-ILEA) ที่นันทบุรีเมื่อปี ค.ศ. 1998 เพื่อฝึกรอปรเจ้าหน้าที่ในภูมิภาคในการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้สหรัฐฯ ได้มุ่งเน้นการปราบปรามยาเสพติดในไทยและบริเวณชายแดน การต่อต้านการก่อการร้าย เน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูล การหาแหล่งที่มาของการสนับสนุนด้านการเงินในการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การจับกุมผู้ต้องสงสัยก่อการร้าย และการฝึกรอปรในเรื่องการป้องกันการแพร่กระจายอาวุธร้ายแรง สหรัฐฯ พยายามโน้มน้าวให้ไทยเข้าร่วมในโครงการ Proliferation Security Initiative (PSI)

การปรับปรุงสนามบินอู่ตะเภา สหรัฐฯ ได้ขอใช้ฐานทัพที่อู่ตะเภาของไทยเป็นครั้งคราวทางด้านกำลังบำรุง (Logistic Support) ซึ่งเป็นการสนับสนุนด้านช่าง เสบียง การส่งกำลังบำรุงที่มีใช้เป็นการสนับสนุนด้านการทหารโดยตรง อย่างไรก็ตามปรากฏรายงานว่าเครื่องบินสหรัฐฯ เคยแวะพักต่อระยะไปยังอัฟกานิสถาน ทั้งนี้ไทยและสหรัฐฯ ได้ร่วมกันปรับปรุง

สนาามบินอู่ตะเภาให้สามารถรองรับการขนถ่ายกำลังเฉพาะกิจประเทศต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือการบรรเทาสาธารณภัยในภัยพิบัติสึนามิเมื่อปี ค.ศ. 2004 นอกจากนี้ไทยยังอนุญาตให้สหรัฐฯ ใช้อู่ตะเภาเพื่อปฏิบัติการความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเมื่อคราวที่พม่าเกิดภัยพิบัติจากพายุไซโคลน อย่างไรก็ตามเมื่อองค์การบริหารการบินอวกาศแห่งชาติหรือนาซา (National Aeronautics and Space Administration-NASA) ของสหรัฐฯ ได้เสนอโครงการศึกษาการก่อตัวของเมฆที่มีผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Composition, Cloud, Climate Coupling Regional Study-SEAC4RS) เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2012 โดยขอใช้สนาามบินอู่ตะเภาเป็นฐานทำการวิจัย ส่งผลให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับโครงการดังกล่าว ต่อมาสหรัฐฯ จึงได้ขอลถอนโครงการออกไป

ความสัมพันธ์ด้านสังคมจิตวิทยา

ไทยและสหรัฐฯ มีความร่วมมือกันทั้งด้านการศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โครงการด้านการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ โครงการฟูลไบรท์หรือโครงการมูลนิธิไทย-อเมริกัน ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างรัฐบาลทั้งสองตั้งแต่ปี ค.ศ. 1946 ไทยได้ให้เงินสนับสนุนโครงการดังกล่าวร้อยละ 35 นอกจากนี้ยังมีโครงการอาสาสมัครสันติภาพ (Peace Corps) ของสหรัฐฯ เข้ามาในไทยทุกปีนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962 เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชน รวมทั้งพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชน¹³

¹³ กระทรวงการต่างประเทศ, “ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา”

ไทยและสหรัฐฯ ได้สนับสนุนทางด้านวิชาการระหว่างนักศึกษา โดยมีการจัดตั้งโครงการ Thai Club/Society ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ของสหรัฐฯ เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับประเทศไทยในหมู่นักศึกษาสหรัฐฯ และมุ่งพัฒนาเครือข่ายความสัมพันธ์ระดับประชาชนต่อประชาชนระหว่างเยาวชนของสองประเทศ โดยจัดตั้งโครงการในมหาวิทยาลัยของรัฐสำเร็จแล้ว 11 แห่ง นอกจากนี้สถานเอกอัครราชทูตไทยในสหรัฐฯ ได้ดำเนินโครงการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องระหว่างโรงเรียนในไทยกับโรงเรียนในสหรัฐฯ ปัจจุบันมีโรงเรียนไทยเข้าร่วม 26 แห่งและโรงเรียนสหรัฐฯ 28 แห่ง ซึ่งมีโรงเรียนจับคู่แล้ว 4 คู่ ส่วนโครงการ Thai Studies ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของสหรัฐฯ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007¹⁴ นอกจากนี้ไทยยังมีความร่วมมือกับสหรัฐฯ ด้านประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล ซึ่งเน้นการขจัดคอร์รัปชัน การส่งเสริมจริยธรรม และธรรมาภิบาล การเสริมสร้างประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานภาครัฐและการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยร่วมมือกับสถาบัน IRI (International Republic Institute) และสถาบัน NDI (National Democratic Institute)

ในส่วนของการร่วมมือกับ USAID RDMA (U.S. Agency for International Development: Regional Development Mission for Asia)¹⁵ การดำเนินงานของ USAID RDMA ในประเทศไทยนั้น แม้จะยุติบทบาทในลักษณะทวิภาคีไปเมื่อปี ค.ศ. 1996 และได้เปลี่ยนสถานะเป็นสำนักงานในระดับภูมิภาคเมื่อปี ค.ศ. 2004 แต่ได้มีการดำเนิน

¹⁴ เพิ่งอ้าง.

¹⁵ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมของโครงการของ USAID/RDMA ด้านประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลได้จาก <http://uswatch.mfa.go.th/uswatch/en/relationship/social/detail.php?ID=363>

โครงการที่มีความเกี่ยวข้องกับไทยมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นโครงการให้ความช่วยเหลือพื้นที่พิศอกแก่ผู้หนีภัยการสู้รบชาวพม่าผ่านองค์กรเอกชนความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์ โครงการเกี่ยวกับ HIV/AIDS และการเฝ้าระวังการควบคุมเชื้อมาลาเรียที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา จึงถือได้ว่า USAID ได้คงบทบาทในไทยมาอย่างต่อเนื่อง และงานที่ทำมีขอบข่ายครอบคลุมในระดับภูมิภาค (ไทย พม่า ลาว จีน ปาปัวนิวกินี หมู่เกาะมาร์แชล และไมโครนีเชีย) ปัจจุบัน USAID RDMA ดำเนินโครงการ 6 สาขาหลักคือ สันติภาพและความมั่นคง ประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม การป้องกันการค้าสัตว์ป่า และการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม

USAID RDMA ได้จัดทำโครงการ Thailand's Citizen Engagement and Reconciliation ซึ่งเดิมใช้ชื่อว่า โครงการ Supporting Citizen Engagement and Peace Building in Thailand สำหรับให้ความช่วยเหลือเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยผ่านบทบาทขององค์กรเอกชนและภาคประชาสังคม การที่ USAID/RDMA ได้ริเริ่มโครงการนี้สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ 19 กันยายน ค.ศ. 2006 ซึ่งได้ทำให้หลายภาคส่วนในไทยตื่นตัวในเรื่องการพัฒนาประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล ขณะเดียวกันสหรัฐฯ เห็นว่า เป็นโอกาสที่เหมาะสมในการกระชับความร่วมมือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับไทยในด้านประชาธิปไตย ธรรมาภิบาลและสิทธิมนุษยชน โครงการนี้เริ่มดำเนินการในปี ค.ศ. 2008 สอดคล้องกับนโยบายของประธานาธิบดีโอบามา ที่มีแนวนโยบายต่างประเทศให้ความสำคัญกับภูมิภาคเอเชียมากขึ้น สหรัฐฯ ได้จัดสรรงบประมาณราว 7 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ให้แก่หน่วยงานอิสระ องค์กรด้านประชาสังคม ตลอดจนมวลชน ในลักษณะของการสร้างขีดความสามารถ โครงการนี้ได้เข้าไปดำเนินงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย โดยสหรัฐฯ ได้ให้คำมั่น

ว่าไม่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง¹⁶ ปัจจุบันบริษัท DAI ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลเป็นผู้ดำเนินโครงการตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ. 2010 มีระยะเวลา 3-5 ปี โดยมีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรอิสระ เสริมสร้างศักยภาพขององค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรสื่ออื่นๆ และส่งเสริมความสมานฉันท์และสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้¹⁷

ความร่วมมือด้านมนุษยธรรมและภัยพิบัติ ไทยได้เสนอการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือทางมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติระดับภูมิภาค (Humanitarian Assistance and Disaster Relief-HADR) เพื่อขยายบทบาทและความร่วมมือในกรอบอาเซียนและสหประชาชาติ โดยไทยเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากไทยมีจุดยุทธศาสตร์ที่ดี ในปี ค.ศ. 2010 ไทยได้เสนอใช้ท่าอากาศยานที่อยู่ตะเภาเป็นศูนย์ฝึกความพร้อม คลังเก็บสิ่งของและอาหาร และเป็นที่ตั้งหน่วยเคลื่อนที่เร็ว (rapid deployment) อย่างไรก็ตาม ในขั้นแรกศูนย์ดังกล่าวเป็นความร่วมมือทวิภาคีไทย-สหรัฐฯ และจะขยายไปในระดับพหุภาคี มีรูปแบบเป็นศูนย์เฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้น เมื่อเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติในภูมิภาค โดยต้องได้รับการขอร้องหรือยินยอมจากประเทศเจ้าบ้าน และต้องตัดสินใจร่วมกันระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ความร่วมมือจะเน้นการเตรียมปฏิบัติการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาทุกข์และมีการจัดระบบ supply chain อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนปฏิบัติการอย่างมีมาตรฐาน การจัดการฝึกอบรม และมีระบบศูนย์บัญชาการเมื่อเกิดภัยพิบัติ

เมื่อไทยประสบปัญหาอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี 2554 สหรัฐฯ ได้ส่ง

¹⁶ Ibid.

¹⁷ กระทรวงการต่างประเทศ, “ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา”

เรือรบ USS Lassen จากญี่ปุ่น พร้อมกำลังพลมาประจำการในไทย เพื่อช่วยกอบกู้พื้นที่สนามบินดอนเมือง สถานีตำรวจ รวมทั้งโบราณสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (พร้อมทั้งเตรียมเงินช่วยเหลือจำนวน 10 ล้านเหรียญสหรัฐฯ) อย่างไรก็ตามไทยได้ปฏิเสธความช่วยเหลือดังกล่าว แต่ขอให้เฮลิคอปเตอร์ ซึ่งประจำการบนเรือพิฆาตช่วยบินสำรวจสภาพน้ำท่วม

~2~

Pivot to Asia : ผลกระทบต่อไทย

ในสถานการณ์ปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยที่สำคัญทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ ในเอเชีย-แปซิฟิก เป็นการขยายอิทธิพลและบทบาทของจีนได้ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในด้านต่างๆ ทั้งความมั่นคง การป้องกันประเทศ การทูต และเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจของจีนที่ประสบความสำเร็จในช่วงที่ผ่านมา ทำให้จีนขยายอิทธิพลในภูมิภาคมากขึ้น ในขณะที่บทบาทและพลังอำนาจแห่งชาติของสหรัฐฯ ลดลง จากการทำสงครามใน 2 สมรภูมิตั้งอิรักและอัฟกานิสถาน ซึ่งสหรัฐฯ ต้องทุ่มเทงบประมาณจำนวนมหาศาล ประกอบกับปัญหาวิกฤตการเงินภายในประเทศ ส่งผลให้บทบาทและอิทธิพลของสหรัฐฯ ในภูมิภาคได้ลดลงด้วย จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้สหรัฐฯ ต้องทบทวนนโยบายและยุทธศาสตร์ในเอเชีย-แปซิฟิกใหม่ นำมาสู่การประกาศการปรับสมดุลในภูมิภาคของประธานาธิบดีโอบามาเมื่อปลายปี ค.ศ. 2011

เอเชีย-แปซิฟิกถือเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญต่อสหรัฐฯ มาเป็นเวลายาวนาน โดยเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ทางด้านความมั่นคงในสมัยสงครามเย็น เมื่อสงครามเย็นยุติลง เอเชีย-แปซิฟิกทวีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ ในการปรับสมดุลต่อภูมิภาคครั้งนี้ สหรัฐฯ ได้ให้ความสำคัญทาง

ภูมิรัฐศาสตร์ จากอินเดียไปถึงชายฝั่งด้านตะวันตกของสหรัฐฯ ครอบคลุมทั้งมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก เป็นผลให้มีประเทศเกิดใหม่ขนาดใหญ่ถึง 3 ประเทศ ได้แก่ จีน อินเดีย และอินโดนีเซีย สหรัฐฯ ต้องการให้เอเชีย-แปซิฟิกเป็นฐานสำหรับรักษาบทบาทในเอเชีย ด้วยการเสริมสร้างความเชื่อมั่นทางด้านเศรษฐกิจและด้านยุทธศาสตร์กับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค

การขยายบทบาทและอิทธิพลของจีนได้สร้างความหวั่นเกรงให้กับสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป โดยเฉพาะการขยายอิทธิพลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจีนถือว่าเป็นเขตอิทธิพลของจีนในช่วงที่สหรัฐฯ ลดบทบาทลง ประเทศในอาเซียนโดยเฉพาะพม่า ลาว และกัมพูชาได้พึ่งพาการพัฒนาประเทศจากจีนมากขึ้น การสร้างเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างจีนกับประเทศอาเซียนจะเอื้อประโยชน์ต่อจีนทางด้านการค้า และความผูกพันทางยุทธศาสตร์กับประเทศต่างๆ ในอาเซียน นอกจากนี้ความใกล้ชิดระหว่างจีนกับกัมพูชาส่งผลให้ที่ประชุมอาเซียนไม่สามารถออกแถลงการณ์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาในทะเลจีนใต้ตั้งที่สหรัฐฯ ต้องการได้ ความเคลื่อนไหวของจีนในภูมิภาคนี้ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ มากขึ้น ทั้งการมีบทบาทนำของสหรัฐฯ ในเอเชีย-แปซิฟิก การเดินเรืออย่างเสรีในทะเลจีนใต้ รวมถึงตลาดการค้าและการลงทุนของสหรัฐฯ

ในการปรับสมดุล (rebalancing) หรือการหมุน (pivot) ของสหรัฐฯ ในเอเชีย-แปซิฟิกนี้ มีจุดมุ่งหมายในการยับยั้งการขยายอิทธิพลของจีน ที่ท้าทายบทบาทนำของสหรัฐฯ ในภูมิภาค การปรับสมดุลครั้งนี้เป็นการย้ายแนวทางที่ประธานาธิบดีบุชเคยดำเนินการเชิงการทูตมาก่อนหน้านี้ เมื่อประธานาธิบดีโอบามาเข้ารับตำแหน่งในเวลาต่อมา ความเชื่อมโยงระหว่างสหรัฐฯ กับเอเชีย-แปซิฟิกจึงเริ่มดีขึ้นกว่าเดิม เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงเป็นพื้นที่ที่สหรัฐฯ ให้ความสนใจเป็นพิเศษ การปรับสมดุล

ของประธานาธิบดีโอบามาได้ย้ายการใช้เครื่องมือต่างๆ ของสหรัฐฯ ให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯ อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การปรับสมดุลดังกล่าวมีข้อจำกัดจากการถูกลดงบประมาณทางทหารลง ทำให้สหรัฐฯ ต้องปรับนโยบายและยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับงบประมาณและการรักษาผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ทั้งนี้ สหรัฐฯ ได้ลดงบประมาณทางเรือน้อยกว่าทางบกและนาวิกโยธิน เนื่องจากเห็นว่าเอเชีย-แปซิฟิกเป็นสมรภูมิทางเรือขนาดใหญ่ และการรบพิพัตน้ำมีความสำคัญน้อยกว่าการรบใต้น้ำ ในกรณีนี้สหรัฐฯ จะให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีทางทหารมากขึ้น

การปรับสมดุลใหม่ครั้งนี้ได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุม 3 แนวทาง โดยในกรอบกว้างของนโยบายและยุทธศาสตร์ ด้ระบุถึงการปรับการวางกำลังใหม่ในออสเตรเลีย การวางกำลังทางเรือในสิงคโปร์ และการเปิดพื้นที่ใหม่สำหรับความร่วมมือทางทหารกับฟิลิปปินส์ ขณะที่ยังคงรักษาความเข้มแข็งกำลังของสหรัฐฯ ในเอเชียตะวันออก ทางด้านเศรษฐกิจ สหรัฐฯ จะเปิดตลาดใหม่และผลักดันให้มีการผลิตสินค้าด้วยทรัพยากรของสหรัฐฯ พร้อมทั้งเร่งปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา จัดตั้งหน่วยสืบสวนการค้าที่ไม่เป็นธรรม และการทำให้คู่แข่งทางการค้าเข้าสู่ระเบียบระหว่างประเทศ ส่วนทางการทูตนั้น สหรัฐฯ จะดำเนินความสัมพันธ์เชิงลึก โดยเฉพาะการเพิ่มติดต่อองค์กรและสถาบันต่างๆ ของอาเซียน นอกเหนือจากการกระชับความสัมพันธ์ทวิภาคี

การปรับนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการทหาร

กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ได้จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์เรียกว่า Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense เมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 2012 ในส่วนของเอเชีย-แปซิฟิก

สหรัฐฯ ได้ขยายขอบเขตจากการรักษาความมั่นคงมารองรับประเด็นที่ท้าทาย และประเด็นที่เป็นโอกาสทางด้านเศรษฐกิจและสิทธิมนุษยชนมากขึ้น ในพื้นที่ที่กว้างขวางขึ้นจากชายฝั่งแปซิฟิกตะวันตก-เอเชียตะวันออกเฉียง-มหาสมุทรอินเดีย-เอเชียใต้ โดยมีพันธมิตรและหุ้นส่วนในภูมิภาคเป็นเครื่องมือที่สำคัญ

กองกำลังสหรัฐฯ ที่อยู่ในเอเชีย-แปซิฟิกถูกกำหนดภารกิจในการปฏิบัติการ ซึ่งหมายความว่าประเทศพันธมิตรและหุ้นส่วนของสหรัฐฯ ในภูมิภาคจะต้องมีปฏิสัมพันธ์เช่นเดียวกับสหรัฐฯ ด้วย ภารกิจดังกล่าวได้แก่ การต่อต้านการก่อการร้ายและสงครามไม่ตามแบบ การขัดขวางและเอาชนะการรุกราน ซึ่งรวมถึงความมั่นคงทางไซเบอร์ การวางแผนการใช้ Anti-Access/Area Denial Challenges โดยเฉพาะเครื่องมือที่สอดคล้องมาตรฐานต่อต้านอาวุธร้ายแรง การปฏิบัติการในโลกลูกไซเบอร์และห้วงอวกาศอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงรักษาความปลอดภัยและยับยั้งนิวเคลียร์อย่างมีประสิทธิภาพ การปกป้องมาตุภูมิและสนับสนุนฝ่ายพลเรือน การดำรงอยู่ในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงเสถียรภาพและการต่อต้านการก่อ-ความไม่สงบ และการดำเนินการด้านมนุษยธรรม การบรรเทาทุกข์และการก่อความไม่สงบ จากภารกิจดังกล่าวทำให้สหรัฐฯ ต้องวางแผนและหลักการในการพัฒนากำลังจนถึงปี ค.ศ. 2020

ด้วยเหตุที่ผลประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคตอยู่ที่การคุ้มครองแหล่งพลังงานน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งเส้นทางเดินเรือ การเอาชนะในสงครามขั้นแตกหักจึงอยู่ที่กำลังทางเรือและทางอากาศ กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ จึงได้ดำเนินการพัฒนาอาวุธและปรับการบัญชาการของกอง-บัญชาการในภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิกและการนำยุทธโศปกรณ์ชนิดใหม่เข้าประจำการ โดยเฉพาะเรือทำลาย Zumwalt ซึ่งเป็นเรือที่สามารถทำสงครามได้ทั้งผิวน้ำต่อต้านอากาศยาน และสนับสนุนการยิงทางเรือ การ

พัฒนา Air-Sea Battle (ASB) การติดตั้ง SM-3 ขีปนาวุธ Aegis ที่ยิงจากเรือบรรทุกเครื่องบิน ซึ่งสหรัฐฯ ได้ทดลองสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ในกลางปี ค.ศ. 2012 สหรัฐฯ จะปรับกำลังทางเรือในภูมิภาคเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 50 เป็นร้อยละ 60 ภายในปี ค.ศ. 2020 คงเรือบรรทุกเครื่องบินจำนวน 6 ลำ ประจำการ และจะนำเรือ USS Gerald R. Ford เข้าประจำการแทนเรือ USS Enterprise ที่ต้องปลดประจำการ นอกจากนี้สหรัฐฯ กำหนดการปรับกำลัง โดยเน้นที่ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์เป็นหลัก ขณะเดียวกันการปรับลดกำลังในญี่ปุ่น โดยนำไปวางกำลังในที่ตั้งแห่งอื่นของสหรัฐฯ ในภูมิภาคนั้น มีลักษณะการกระจายกำลังและเสริมกำลังรองรับภัยคุกคามในภูมิภาคมากขึ้น

การปรับกำลังในออสเตรเลีย สหรัฐฯ ขยายความสัมพันธ์ทางทหาร ด้วยการวางกำลังยานไร้คนขับ (drone) มาใช้ให้ครอบคลุมถึงมหาสมุทรอินเดีย การใช้ท่าเรือออสเตรเลีย 2 แห่ง การเพิ่มกำลังเฉพาะกิจทางอากาศและพื้นดิน โดยเฉพาะการส่งนาวิกโยธินเข้าประจำการที่ดาร์วินจำนวน 2,500 คน และการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทำเรือที่เพิร์ธ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติการครอบคลุมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และมหาสมุทรอินเดีย สหรัฐฯ กำลังพิจารณาการนำอากาศยานที่สามารถสอดแนมความเคลื่อนไหวทั่วทั้งทะเลจีนใต้ที่เกาะโคโค

การปรับอาวุธยุทธโปกรณ์ในสิงคโปร์ สหรัฐฯ จะส่งเรือรบใกล้ฝั่ง 4 ลำ (Littoral combat ship) มาวางกำลังที่สิงคโปร์ในลักษณะหมุนเวียนในประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งสองประเทศยังตกลงที่จะเพิ่มการฝึกที่ซับซ้อนมากขึ้น

การช่วยฟิลิปปินส์พัฒนากองทัพ สหรัฐฯ มีความร่วมมือกับฟิลิปปินส์มาอย่างยาวนาน และขยายความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ในการปรับสมดุลครั้งนี้ สหรัฐฯ จะหมุนเวียนเรือรบใกล้ฝั่งและ

เครื่องบินตรวจการณ์เข้ามาในฟิลิปปินส์ ส่งกำลังเรือรบลำเรือที่ 2 ป้องกันชายฝั่ง รวมทั้งเพิ่มการฝึกกระหว่างกันให้มากขึ้น นอกจากนี้ทั้งสองประเทศยังมีผลประโยชน์ในการรักษาผลประโยชน์ในทะเลจีนใต้ ฟิลิปปินส์มีข้อพิพาทกับจีน ขณะที่สหรัฐฯ ต้องการเส้นทางเดินเรือเสรีในบริเวณนี้

การพัฒนาความสัมพันธ์ทางทหารกับเวียดนาม สหรัฐฯ กำลังพัฒนาความสัมพันธ์ทางทหารกับเวียดนาม ซึ่งเคยเป็นศัตรูกันในอดีต ปัจจุบันเวียดนามกำลังมีข้อพิพาทกับจีนเกี่ยวกับทะเลจีนใต้ จึงต้องการใช้ความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ ถ่วงดุลกับการขยายอิทธิพลของจีน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองเริ่มดีขึ้น เมื่อเวียดนามให้ความร่วมมือในการค้นหาบุคคลที่สูญหายในสงครามเวียดนามมากขึ้น ทั้งนี้สหรัฐฯ ได้แสดงท่าทีต้องการนำเรือรบเข้าเทียบท่าที่อ่าวตัมรานห์ เวียดนามยังเรียกร้องให้สหรัฐฯ ยกเลิกข้อห้ามการขายอาวุธร้ายแรงด้วย แต่สหรัฐฯ ยังคงสงวนท่าที

ส่วนกำลังสหรัฐฯ ในญี่ปุ่นและกวม สหรัฐฯ มีกำลัง 38,000 คนในญี่ปุ่นและ 28,500 คนในเกาหลีใต้ เพื่อรับมือกับปัญหาเกาหลีเหนือ สหรัฐฯ และญี่ปุ่นได้เจรจากันมานานแล้วเกี่ยวกับการลดกำลังในญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าวมีการเจรจากันหลายครั้ง โดยครั้งหลังสุดมีขึ้นเมื่อ 26 เมษายน ค.ศ. 2012 ทั้งสองฝ่ายตกลงการเคลื่อนย้ายนาวิกโยธินอเมริกัน 9,000 คนออกไปยังที่ตั้งแห่งอื่น และจะคงไว้ 10,000 คนที่โอกินาวาเมื่อสิ้นสุดโครงการ

สำหรับการดำเนินการด้านความมั่นคงในเอเชีย-แปซิฟิก สหรัฐฯ ได้เน้นการเพิ่มบทบาทความมั่นคงทางทะเล ในการจัดการฝึกทั้งฝ่ายตำรวจและพลเรือนในการรับมือกับปัญหาข้ามชาติ สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ และด้านเทคนิค จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างมีมาตรฐานและเป็นไปตามสนธิสัญญา รวมทั้งสหรัฐฯ จะเป็นเจ้าภาพร่วมการฝึกพหุภาคี การแพร่ขยายอาวุธร้ายแรง

ทั้งอาวุธเคมี ชีวภาพ และนิวเคลียร์ ในการนี้ สหรัฐฯ ยังคงมุ่งมั่นให้คาบสมุทรเกาหลีเป็นเขตปลอดนิวเคลียร์ การปฏิบัติงานร่วมกันตามแนวทางของสหประชาชาติ การปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติการตามสนธิสัญญา เมื่อพฤษภาคม ค.ศ. 2010 และอื่นๆ การใช้กลไกของสถาบันในภูมิภาค พัฒนาความโปร่งใสในการใช้พลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ และการปฏิบัติตามความตกลง Additional Protocols to Safeguard Agreements

สำหรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและภัยพิบัติ สหรัฐฯ จะผลักดันให้มีความคืบหน้าในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ รวมทั้งการจัดทำความตกลงการรับมือภัยพิบัติให้รวดเร็ว เพิ่มการฝึก ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ส่งเสริมการเตรียมพร้อมในระดับประชาคมและพัฒนากลไกการประสานงานและภาคส่วนต่างๆ

นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการทูต

สหรัฐฯ จะใช้ทรัพยากรทางการทูตทุกระดับ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ระดับสูงสุด ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนา ทีมงานของสหรัฐฯ ที่ปฏิบัติงานอยู่ภายในประเทศนั้นๆ ขยายบทบาททางการทูตของสหรัฐฯ ในการทำให้พันธมิตรด้านความมั่นคงมีความเข้มแข็ง การกระชับความสัมพันธ์เชิงลึกกับประเทศเกิดใหม่ดังเช่นจีน ขยายการค้าและการลงทุน การดำรงอยู่ของฐานทัพในต่างประเทศ ตลอดจนรวมถึงการส่งเสริมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนทั้งนี้สหรัฐฯ จะต้องกระตุ้นพันธมิตรให้ปรับตัวในการรองรับความท้าทายใหม่และโอกาสใหม่ การทำให้พันธมิตรมีขีดความสามารถในการป้องกันและโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมที่สามารถปฏิบัติการและการขัดขวางการยั่วยุจากผู้กระทำโดยรัฐและที่มิใช่รัฐ

สหรัฐฯ ถือว่าญี่ปุ่นเป็นเสาหลักของสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค จึงเน้นการขยายความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง ขณะที่

สหรัฐฯ จะยังคงร่วมกันขัดขวางการยั่วยุของเกาหลีเหนือ สหรัฐฯ จะขยายความสัมพันธ์กับออสเตรเลียให้เป็นหุ้นส่วนระดับโลก สหรัฐฯ จะขยายการเป็นหุ้นส่วนใหม่กับจีน อินเดีย อินโดนีเซีย นิวซีแลนด์ มองโกเลีย เวียดนาม บรูไน และประเทศในหมู่เกาะแปซิฟิก ส่วนประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น สหรัฐฯ กำลังทบทวนและสร้างความเข้มแข็งให้กับพันธมิตรเพิ่มขึ้น ทั้งนี้สหรัฐฯ ต้องการจัดตั้งศูนย์กลางด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติในภูมิภาคที่ไทย สหรัฐฯ มุ่งให้ความสำคัญกับจีน โดยใช้ความร่วมมือและการเกี่ยวพันเพื่อเข้ามามีผลประโยชน์ร่วมกันในภูมิภาค ทั้งด้านความมั่นคง การลดความเสี่ยงทางทหาร เศรษฐกิจ และการแก้ปัญหาต่างๆ ในภูมิภาค สหรัฐฯ จะดำเนินการทางการทูตทั้งด้านกว้างและด้านลึกกับอินเดียและอินโดนีเซียมากขึ้น เนื่องจากประเทศทั้งสองมีความสำคัญในการเป็นผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก และเป็นศูนย์กลางการสร้างสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค

สหรัฐฯ ได้ขยายความสัมพันธ์พหุภาคีกับองค์กรและสถาบันต่างๆ ในภูมิภาคมากขึ้น ด้วยแสดงบทบาทนำและการให้ความสำคัญกับเอเปก การประชุมระดับสุดยอดเอเชียตะวันออก อาเซียน และมุ่งมั่นจัดทำเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ ทั่วทั้งเอเชีย-แปซิฟิก เพื่อรองรับการขยายการส่งออกและการสร้างงานของสหรัฐฯ นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังให้ความสำคัญกับความริเริ่มลุ่มน้ำโขงตอนล่าง โดยให้ความช่วยเหลือในด้านการศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และปัญหาท้าทายใหม่ต่างๆ แก่ประเทศสมาชิก ได้แก่ กัมพูชา ลาว ไทย และเวียดนาม สหรัฐฯ จะสร้างโอกาสในลักษณะไตรภาคีกับมองโกเลีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น คาซัคสถาน และเกาหลีใต้ และจะส่งเสริมการประสานงานระหว่างจีน อินเดีย และสหรัฐฯ

ส่วนความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น สหรัฐฯ ถือว่าเป็นศูนย์กลางของเอเชีย-แปซิฟิก ทั้งพหุภาคีและทวิภาคี

หลังจากถูกวิจารณ์ว่าในระยะหลังสหรัฐฯ ได้ให้ความสำคัญกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้น้อยเกินไป สหรัฐฯ ได้พัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ มากขึ้นด้วยการให้ความช่วยเหลือ การเข้าร่วมประชุม และการเยือนประเทศในภูมิภาค สหรัฐฯ ได้ลงนามใน Treaty of Amity and Cooperation (TAC) สหรัฐฯ จะสร้างการเกี่ยวพันเชิงลึกกับอาเซียนทางด้านยุทธศาสตร์ เศรษฐกิจ และระหว่างประชาชนกับประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนของอาเซียน

ยิ่งไปกว่านั้น สหรัฐฯ ได้ให้ความสนใจในการพัฒนาความสัมพันธ์กับพม่า เวียดนาม ลาว และกัมพูชา ซึ่งมีความสัมพันธ์ไม่ค่อยใกล้ชิดกันนัก นอกจากนี้ยังมีปัจจัยของอิทธิพลของจีนที่เพิ่มขึ้นในประเทศอินโดจีนด้วย นอกจากการเสริมสร้างความสัมพันธ์เป็นพิเศษแล้ว สหรัฐฯ ยังหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่จะขยายตัวเข้าไปในประเทศดังกล่าว เช่นเดียวกับพม่าที่จีนได้ขยายอิทธิพลด้วยเหตุผลด้านยุทธศาสตร์ในการเปิดเส้นทางออกสู่ทะเลด้านมหาสมุทรอินเดีย สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างพม่ากับสหรัฐฯ นั้น สหรัฐฯ ให้ความสนใจเป็นพิเศษเช่นเดียวกัน และเป็นความสัมพันธ์ที่ทั้งสองฝ่ายได้ปรับเปลี่ยนท่าทีใหม่ที่มีการผ่อนปรนกันมากขึ้น นอกจากนี้การขยายเส้นทางเชื่อมระหว่างจีนจนถึงสิงคโปร์ อาจจะเป็นผลให้จีนสามารถเพิ่มบทบาทในภูมิภาคได้มากขึ้นอีก จนอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ

นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ

สหรัฐฯ จะยกระดับเศรษฐกิจของเอเปกให้เป็นเสาหลักของเศรษฐกิจต่างประเทศของสหรัฐฯ โดยย้ำหลักการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่ดี 4 ประการ ได้แก่ การเปิดกว้าง เสรีภาพ ความโปร่งใส และความยุติธรรม และใช้เป็นหลักในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ เพื่อการ

สร้างงานให้กับชาวอเมริกันและเพิ่มการส่งออก สหรัฐา จะดำเนินการขยายการค้าและเศรษฐกิจ ลดความซ้ำซ้อนทางภาษีและศุลกากร ส่งเสริมการประกอบธุรกิจการค้า ซึ่งรวมถึงธุรกิจขนาดเล็ก และส่งเสริมให้คนอเมริกันเดินทางไปประกอบธุรกิจในประเทศต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ สหรัฐา ให้ความสำคัญกับการค้าเสรีในเอเชีย-แปซิฟิก (Trans Pacific Partnership-TPP) โดยเห็นว่าการเข้าร่วมในการเจรจาต่อรองทำให้สหรัฐา สามารถเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจในภูมิภาคได้อีกทางหนึ่ง ขณะนี้มีประเทศต่างๆ เข้าร่วมในความตกลงดังกล่าวจำนวน 9 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย บรูไน ซิลี มาเลเซีย นิวซีแลนด์ เปรู สิงคโปร์ เวียดนาม และสหรัฐา หากการดำเนินการดังกล่าวประสบความสำเร็จ สหรัฐา สามารถเข้าถึงตลาดขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตามสหรัฐา ยังมีปัญหากับบางประเทศเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และความขัดแย้งด้านการลงทุน การเข้ามาของสหรัฐา ทางด้านเศรษฐกิจในภูมิภาคทำให้จีนแสดงความกังวล เนื่องจากบทบาทของสหรัฐา อาจส่งผลกระทบต่อแนวโน้มการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาคของจีน ขณะที่หลายประเทศในเอเชียได้ยอมรับเงินหยวนของจีนมากขึ้น

ผลกระทบต่อภูมิภาคและไทย

การปรับสมดุลในเอเชีย-แปซิฟิกของสหรัฐา ดังที่กล่าวในข้างต้นนั้น เป็นช่วงรอยต่อของการเลือกตั้งผู้บริหารชุดใหม่ของสหรัฐา ในปลายปี ค.ศ. 2012 อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าผู้บริหารจากพรรคเดโมแครตหรือรีพับลิกันที่ได้รับการเลือกตั้ง นโยบายของสหรัฐา ก็คงยังคงให้ความสำคัญต่อเอเชีย-แปซิฟิกต่อไป เนื่องจากการปรับสมดุลครั้งนี้จะเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงบทบาทการเป็นผู้นำระดับโลกของสหรัฐา ในช่วงที่มีประเทศเกิดใหม่ โดยเฉพาะจีนที่ท้าทายอำนาจของสหรัฐา และสถานะการเป็น

ประเทศมหาอำนาจโดดเด่นแต่เพียงผู้เดียวของสหรัฐฯ การเป็นหัวอำนาจเดียวของโลกกำลังถูกท้าทาย โดยอาจจะแปรเปลี่ยนมาเป็นหลายหัวอำนาจ และทำให้พลังอำนาจแห่งชาติของสหรัฐฯ ลดลง การดำเนินนโยบายด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ การทูต และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางด้านสังคม จะช่วยสนับสนุนการดำเนินนโยบายในภาพรวมอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันด้วยศักยภาพและทรัพยากรของเอเชีย-แปซิฟิก จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้สหรัฐฯ สามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจของตนจากการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจรอบใหม่ อย่างไรก็ตามระดับการดำเนินนโยบายอาจจะเข้มข้นขึ้นหรือผ่อนปรนลง น่าจะขึ้นกับยุทธวิธีของแต่ละพรรคที่ได้รับการเลือกตั้ง และจะทำให้สหรัฐฯ บรรลุผลได้ในที่สุด

ทางการเมืองภายในประเทศและการเมืองระหว่างประเทศ ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคจะประสบปัญหาการแข่งขันและการขยายอิทธิพลระหว่างสหรัฐฯ กับจีน โดยสหรัฐฯ จะใช้ค่านิยมอเมริกัน ได้แก่ ประชาธิปไตย เศรษฐกิจเสรี สิทธิมนุษยชน และสิ่งแวดล้อม ในการเข้ามายุบายอิทธิพล โดยเฉพาะประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ยังมีพัฒนาการในด้านดังกล่าวน้อย ในขณะที่จีนก็จะยังคงใช้ soft power ในการพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ และใช้ hard power เท่าที่จำเป็นในการรักษาผลประโยชน์ของจีน

สภาพดังกล่าวส่งผลให้ทั้งสองประเทศจะต้องใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อให้ประชาชนในประเทศนั้นๆ สนับสนุนการดำเนินงานของตน ทั้งจีนและสหรัฐฯ มีเป้าหมายเดียวกันคือ เป้าหมายประชาชน การดำเนินการดังกล่าวของทั้งสองประเทศอาจส่งผลให้เกิดความนิยมจีนหรือนิยมสหรัฐฯ ในหมู่ประชาชน อย่างไรก็ตามความนิยมดังกล่าวเป็นโอกาสและช่องทางที่จะทำให้ทั้งสองประเทศบรรลุเป้าหมายของตนได้ทั้งสิ้น ส่วนในจีนเอง สหรัฐฯ ก็ค่อยๆ เผยแพร่ค่านิยมดังกล่าวในหมู่ประชาชนจีน เพื่อสร้างความนิยม

สหรัฐฯ จนอาจจะเกิดความแตกแยกทางแนวความคิดในที่สุด อย่างไรก็ตาม ในส่วนของประเทศที่มีระดับการพัฒนาน้อยและสหรัฐฯ ต้องการให้ดำเนินการตามความต้องการของสหรัฐฯ นั้น สหรัฐฯ อาจผ่อนปรนความเข้มข้นของนโยบายและยุทธศาสตร์ ดังเช่นในพม่าที่สหรัฐฯ สนใจด้านเศรษฐกิจมากกว่าประเด็นอื่น จึงอาจกล่าวได้ว่าสหรัฐฯ คงจะเลือกใช้ประเด็นใดก็ตามอย่างเข้มข้น เพื่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ก่อนประเด็นอื่น

การแข่งขันอิทธิพลของสหรัฐฯ และจีนดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยการดำเนินการทางการทูต การทูตจะเป็นเครื่องมือที่จะมีบทบาทมากขึ้นในระยะต่อไป ในการนี้สหรัฐฯ จะรักษาและใช้ความสัมพันธ์กับประเทศพันธมิตรและหุ้นส่วนให้เป็นประโยชน์ต่อสหรัฐฯ ให้มากที่สุด ส่วนประเทศที่ความสัมพันธ์ไม่ใกล้ชิดกันนั้น สหรัฐฯ ก็จะพัฒนาความสัมพันธ์ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น จนกว่าประเทศเหล่านั้นจะตอบสนองต่อความต้องการและผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ได้ ในการนี้สหรัฐฯ จะใช้ความผูกพันและสร้างความผูกพันเพิ่มขึ้นจากการจัดทำความตกลงและสนธิสัญญากับประเทศต่างๆ เพื่อให้ประเทศเหล่านั้นดำเนินการไปตามความต้องการของสหรัฐฯ

สำหรับไทย สหรัฐฯ เห็นว่าในปัจจุบันประชาชนและภาคส่วนต่างๆ มีความใกล้ชิดกับจีนมากขึ้น หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจใน ค.ศ. 1997 สหรัฐฯ จะต้องเร่งฟื้นฟูความนิยมของประชาชนไทยที่มีต่อสหรัฐฯ ให้มากขึ้นและเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทางด้านการเมืองระหว่างประเทศนั้น ไทยซึ่งมีภาระผูกพันหลายด้านกับสหรัฐฯ มาอย่างยาวนาน จะได้รับผลกระทบเช่นนี้ด้วย สหรัฐฯ จะใช้ความตกลงและสนธิสัญญาทุกลบที่เคยจัดทำกับไทยให้เป็นประโยชน์ต่อสหรัฐฯ มากที่สุด

ทางด้านความมั่นคงและการทหาร การปรับสมดุลใหม่ของสหรัฐฯ แสดงให้เห็นว่าสหรัฐฯ จะปรับการวางกำลังในลักษณะกระจายตัวเพื่อรักษาผลประโยชน์ให้ครอบคลุมในพื้นที่เสี่ยงมากขึ้น อย่างไรก็ตามการที่สหรัฐฯ

ไม่มีนโยบายสร้างฐานทัพใหม่ในภูมิภาคเพิ่มขึ้น และใช้การพัฒนาศักยภาพในประเทศพันธมิตรหรือหุ้นส่วน และการใช้เทคโนโลยีใหม่เพื่อรองรับการรักษาผลประโยชน์ของสหรัฐฯ นั้น จะเป็นผลให้ประเทศต่างๆ ที่มีภาวะผูกพันกับสหรัฐฯ ด้านความมั่นคง ต้องรับภาระนี้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประเทศที่อยู่ริมช่องแคบและเส้นทางเดินเรือ ดังเช่นอินเดีย อินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ น่าจะเป็นประเทศที่สหรัฐฯ พัฒนาความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตามสหรัฐฯ ก็จะพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศอื่นๆ ที่สหรัฐฯ เห็นว่าใกล้ชิดกับจีนเช่นเดียวกัน เพื่อแข่งขันขยายอิทธิพลและปิดล้อมการขยายอิทธิพลของจีน ดังนั้นประเทศต่างๆ จึงมีความสำคัญและภาระในระบบความมั่นคงในภูมิภาคของสหรัฐฯ ด้วย

ไทยนับเป็นประเทศหนึ่งในเขตอิทธิพลของจีน ที่สหรัฐฯ จะต้องดูแลด้านความมั่นคงมากขึ้น เพื่อไม่ให้จีนขยายอิทธิพลในไทยจนมากเกินไป ขณะที่ไทยมีสถานะทางยุทธศาสตร์ที่ดีสำหรับสหรัฐฯ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีความตกลงระหว่างกัน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางเรือและทางอากาศ การเคลื่อนไหวของสองประเทศดังกล่าวจะสร้างความลำบากใจให้กับไทย เนื่องจากอาจกระทบต่อผลประโยชน์อีกประเทศหนึ่งในไทย ดังเช่นการขอใช้ฐานทัพอากาศที่อยู่ตะเภาของนาซาในการสำรวจสภาพภูมิอากาศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการจัดตั้งศูนย์ความช่วยเหลือมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติในภูมิภาคที่ไทย อาจทำให้จีนไม่พอใจ เพราะจีนหวาดระแวงความเคลื่อนไหวของสหรัฐฯ ในปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น สหรัฐฯ ได้ส่ง USAID RDMA เข้ามาให้ความช่วยเหลือเพื่อการเอาชนะจิตและใจของประชาชน ซึ่งน่าจะเป็นส่วนหนึ่งของการเข้ามาเกี่ยวพันกับสถานการณ์ดังกล่าวในระยะเริ่มต้น และเฝ้าติดตามระดับความรุนแรง ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการก่อความไม่สงบหรือสงครามศาสนา ร่วมกับการก่อความไม่สงบในส่วนอื่นของโลกหรือไม่

นอกจากนี้สหรัฐฯ จะต้องดำเนินการให้ไทยเป็นศูนย์กลางช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติของภูมิภาค ตามความต้องการของสหรัฐฯ โดยอาศัยภาวะผูกพันด้านความมั่นคงที่สหรัฐฯ มีอยู่กับไทย

ทางด้านเศรษฐกิจ จากการปรับสมดุลในการให้ความสำคัญกับประเทศต่างๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งเป็นการปฏิสัมพันธ์ทั้งทางกว้างและทางลึก ส่งผลให้ประเทศในภูมิภาคกลายเป็นตลาดการค้าและแหล่งลงทุนขนาดใหญ่ รวมทั้งการรองรับการขยายการทำงานของชาวอเมริกัน ความเคลื่อนไหวดังกล่าวอาจมีผลดีและเป็นโอกาสในการกระตุ้นให้ประเทศต่างๆ มีระดับการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น การผลิตและการบริโภคสินค้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประเทศและประชาชนมีรายได้มากขึ้น รวมทั้งการยกระดับการผลิตสินค้าให้สูงขึ้นและมีคุณภาพมากขึ้น ในด้านลบทรัพยากรของประเทศต่างๆ อาจถูกนำไปผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก ทำให้ประชาชนภายในประเทศไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่จากทรัพยากรของตน นอกจากนี้หากเกิดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาหรือการพัฒนาไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ ก็จะทำให้เกิดความเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลของประชาชนที่ยากจน

ไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาและมีระดับการพัฒนาที่ก้าวหน้าจะได้รับผลกระทบดังกล่าว ไทยจะมีคู่แข่งทางการค้ามากขึ้นและอาจจะถูกมาตรการทางการค้าจากสหรัฐฯ มากขึ้น หากไทยได้เปรียบดุลการค้าสหรัฐฯ เพิ่มขึ้น ทั้งนี้สหรัฐฯ มักแก้ปัญหาด้วยการใช้มาตรการทางการค้าเมื่อตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบ อย่างไรก็ตามการแข่งขันด้านการค้าการลงทุนระหว่างสหรัฐฯ กับจีนในตลาดไทยจะเพิ่มขึ้นด้วย ขณะเดียวกันสินค้าจากธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อมของไทย อาจเผชิญกับแข่งขันจากการเข้ามาลงทุนของธุรกิจสหรัฐฯ ในประเทศต่างๆ ด้วย

ทางด้านสังคม การปรับสมดุลทางด้านนี้มีลักษณะคล้ายกับยุค

สงครามเย็น ที่สหรัฐฯ ใช้อำนาจเป็นเครื่องมือข่มขู่ระดับประชาชนในท้องถิ่นด้วยการช่วยพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งประชาธิปไตย ธรรมชาติ สาธารณสุข และอื่นๆ อันจะเป็นการสร้างค่านิยมสหรัฐฯ ในระดับประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งการเร่งสร้างความผูกพันในหมู่เยาวชน จะเป็นพื้นฐานสำหรับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น และการตอบสนองต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในระยะยาว ประเทศต่างๆ รวมทั้งไทยจะได้รับผลกระทบนี้โดยทั่วกัน

ข้อเสนอแนะ

การสร้างความเข้มแข็งภายในประเทศ

ไทยจะต้องเผชิญกับการข่มขู่ในทุกด้านของสหรัฐฯ โดยเฉพาะการปลูกฝังค่านิยมสหรัฐฯ ให้กับประชาชนและเยาวชน ในการนี้ไทยควรสร้างความเข้มแข็งในสังคมด้วยการแก้ปัญหาภายในประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม โดยเฉพาะการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน และเป็นธรรมบนผลประโยชน์ของประชาชนทุกฝ่าย รวมถึงเพื่อการรักษาความมั่นคงของชาติ ในการเตรียมความพร้อมสำหรับการรุกเข้าสู่ไทยของสหรัฐฯ ครั้งใหม่ พร้อมทั้งให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับปัญหาที่ไทยต้องเผชิญจากการขยายอิทธิพลของสหรัฐฯ และจีน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในการเผชิญหน้าดังกล่าว

การเมืองระหว่างประเทศ

ในระยะต่อไประบบการเมืองระหว่างประเทศอาจเปลี่ยนแปลงเป็นหลายขั้วอำนาจ เนื่องจากมีประเทศใหม่ที่มีพลังอำนาจในการท้าทายพลังอำนาจของสหรัฐฯ โดยเฉพาะจีน ไทยควรดำเนินนโยบายสร้างความสมดุล

ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับจีน และผลประโยชน์ของประเทศทั้งสองในไทย พร้อมทั้งดำเนินการทางการทูตอย่างรอบด้าน (omni-directional diplomacy) กับประเทศต่างๆ ต่อไป เพื่อรักษาผลประโยชน์ของไทย ทั้งนี้ไทยจะต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและรักษาความสัมพันธ์กับขั้วอำนาจใหม่ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งการดำเนินนโยบายสายกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด การสร้างระยะห่างในความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน ไทยกับสหรัฐฯ เพื่อไม่ให้ไทยตกเป็นเครื่องมือในการปิดล้อมของประเทศใดประเทศหนึ่ง นอกจากนี้ความร่วมมือที่ไทยดำเนินการกับสหรัฐฯ ด้านการต่อต้านการก่อการร้ายนั้น ไทยจะต้องระมัดระวัง ไม่ตกเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ กับประเทศมุสลิม ไม่เป็นเป้าหมายของการก่อการร้าย และการเป็นศัตรูกับประเทศมุสลิม เนื่องจากไทยมีปัญหการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความมั่นคงและการทหาร

การขยายขอบเขตความสัมพันธ์ในด้านนี้เป็นโอกาสที่ดีในการได้รับความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ทั้งด้านทหารและที่มิใช่ทหาร และเก็บไว้เป็นบทเรียน เพื่อลดการพึ่งพาสหรัฐฯ ในระยะต่อไป นอกจากนี้ไทยน่าจะแสวงประโยชน์จากความร่วมมือด้านต่างๆ เช่น ด้านข่าวกรอง ความมั่นคงทางทะเล ความมั่นคงทางไซเบอร์ เป็นต้น ในการรักษาผลประโยชน์ของไทย ด้วยการขอความร่วมมือเป็นครั้งคราว เช่น การเคลื่อนไหวกองทัพของกัมพูชากรณีปราสาทพระวิหาร หรือการขอรับการสนับสนุนอื่นๆ หรือการให้ความร่วมมือกับสหรัฐฯ ขณะเดียวกันก็ปกป้องความมั่นคงของชาติ อย่างไรก็ตามไทยควรวางตัวเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใด ในปัญหาขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ในกรณีจำเป็นอาจแสดงท่าทีเรียกร้องการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี

ด้านเศรษฐกิจ

การที่สหรัฐฯ ส่งเสริมให้นักธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้ามาทำธุรกิจในประเทศในภูมิภาคมากขึ้น ไทยอาจจะเผชิญกับการแข่งขันสินค้าจากสหรัฐฯ ที่เข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น ไทยจึงควรส่งเสริมให้ธุรกิจของไทยให้มีความเข้มแข็งและมั่นคงยิ่งขึ้น พร้อมทั้งเร่งฝึกแรงงานที่มีทักษะเพื่อรองรับการแข่งขันจากสหรัฐฯ รวมทั้งจากจีน นอกจากนี้ การแก้ปัญหาเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ส่งผลต่อการส่งออก และค่าเงินอาจจะผันผวนตามการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ไทยจะต้องมีแผนสำรองการส่งออก อาจจัดทำมาตรการต่างๆ ที่ปกป้องสินค้าไทย และเตรียมรับมือกับค่าเงินที่อาจเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วง ทั้งนี้การส่งเสริมนโยบายทางด้านเศรษฐกิจใดๆ ต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวด้วย ดังเช่นการเข้าร่วมใน TPP ซึ่งหลายประเทศให้ความสนใจ ไทยจะต้องศึกษาข้อดีข้อเสีย และหามาตรการรองรับข้อประเมินเหล่านั้น

นอกจากนี้ไทยควรจัดทำยุทธศาสตร์ในการเจาะตลาดการค้าและการลงทุนของไทยในสหรัฐฯ พร้อมทั้งสร้างความได้เปรียบและความเข้มแข็งในการแข่งขัน เช่น การแก้ปัญหาอุปสรรคทางตลาดให้กับผู้ส่งออกไทย การส่งเสริมภาพลักษณ์ของสินค้าไทย การให้บริการข้อมูลทางการค้า และการสร้างเครือข่ายทางการค้า เป็นต้น

ทางด้านสังคม การปรับสมดุลของสหรัฐฯ ผลักดันให้ไทยต้องเร่งสร้างประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล จัดการคอร์รัปชัน และส่งเสริมจริยธรรม การดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้ไทยมีพัฒนาการในด้านนี้มากขึ้น ไทยจึงต้องระมัดระวังการพัฒนาที่อาจส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์ วัฒนธรรมที่ดีงามของไทย ตลอดจนจนแนวความคิดของเยาวชนรุ่นใหม่ที่ได้รับโอกาสจากสหรัฐฯ หรือมีความนิยมสหรัฐฯ มากขึ้น

บรรณานุกรม

- AsiaOne, Singapore, “US Reaffirm Bilateral Military Ties,” [Online]. Available from: <http://www.asiaone.com.sg>.
- Bureau of East Asian and Pacific Affairs, “U.S. Relations With Cambodia,” [Online]. Available from: <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2732.htm>
- Congress Research Service, “Pivot to the Pacific? The Obama Administration’s ‘Rebalancing’ Toward Asia,” 28 March 2012. [Online]. Available from: <https://www.fas.org/sgp/crs/natsec/R42448.pdf>
- “Clinton Courts Laos, S.E. Asia’s Smallest Nation,” [Online]. Available from: <http://archive-2.mizzima.com/news/regional/7494-clinton-courts-laos-se-asias-smallest-nation.html>
- David Alexander, “Panetta: Majority of US Warships Moving to Asia,” [Online]. Available from: http://www.msnbc.msn.com/id/47655768/ns/world_news-asia_pacific/t/panetta-majority-us-warships-moving-asia/#.T_PBEJF_7qA.
- David Isenberg, “The China Pivot and the US ‘Siege’ Strategy,” **The Asia Times**, 26 April, 2012.
- Department of Defense, “Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense,” January

2012. [Online]. Available from: http://www.defense.gov/news/defense_Strategic_Guidance.pdf.
- Eza Vogel, Joseph S. Nye, Jr., Xue Lan and Anthony Saich, “The Rise of China’s Soft Power,” Institute of Politics, Harvard University, 16 April 2006. [Online]. Available from: <http://www.docin.com/p-348343754.html>
- Fenna Egberink and Frans-Paul van der Putten, “China’s Rise and South Asia, ASEAN, China’s Rise and Geopolitical Stability in Asia,” Netherlands Institute of International Relations ‘CLINGENDAEL’, April 2011. [Online]. Available from: <http://www.clingendael.nl/sites/default/files/ASEAN,%20China’s%20rise%20and%20geopolitical%20stability%20in%20Asia.pdf>
- Hillary Clinton, “America’s Pacific Century,” **Foreign Policy**. November 2011.
- John Funston, “Thai Foreign Policy: Seeking Influence,” **Southeast Asian Affairs**. 1998.
- Joseph S. Nye, Jr., “The Future of American Power, Dominance and decline in Perspective,” **Foreign Affairs**. November/December, 2010.
- Khun Clemence Gautier, Tilleke & Gibbins International Ltd., “USTR 301 Report: Thailand Maintained on the Priority Watch List,” [Online]. Available from: <http://www.tilleke.com/sites/default/files/2011-May-US>

TR301-PreMA.pdf

“Obama’s 2012 State of the Union,” 24 January 2012 [Online].

Available from: <http://www.foxnews.com/politics/2012/01/24/transcript-obamas-2012-state-union/>

“Okinawa, Japan,” [Online]. Available from: <http://www.globalsecurity-org/military/facility/Okinawa.htm>.

Mark E. Manyin, et al., “U.S.–South Korea Relations,” CRS Report. [Online]. Available from: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R41481.pdf>

Nils Svardh Weidel, “America’s Pacific Century: The ‘Asia Pivot’ and the Long-Awaited Return of Realism to U.S. Foreign Policy,” Uppsala Universitet, 16 May 2012.

Patrick Barta, “Southeast Asia Gets a Boost From Clinton,” [Online]. Available from: <http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052702303740704577523994099120270>

Paul Craig Robert, “The Collapse of American Power,” [Online]. Available from: <http://www.paulcraigrobert.org/2008/03/18/thecollapse-of-american-power/>

Redorbit Staff & Wire Reports, “US Navy has Successfully Tests New Anti-Ballistic Missile Over Pacific,” [Online]. Available from: <http://www.redorbit.com/news/technology/1112533457/us-navy-successfully-test-new-anti-ballistic-missile>.

Richard Dudley, “US Congress Approves Second Warship For The Phillippines,” 12 Febuary 2012. [Online]. Available from: http://defense-update.com/20120212_second-warship-philippines.html.

Stuart Alan Becker, “US-Cambodia Relations Have Never Been Better,” [Online]. Available from: <http://www.phnompenhpost.com/special-reports/us-cambodia-relations-have-never-been-better>

The White House, Office of the Press Secretary, “Fact Sheet: East Asia Summit,” November 19, 2011. [Online]. Available from: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/11/19/fact-sheet-east-asia-summit>

Trade Promotion Coordinating Committee, “2011 National Export Strategy,” June 2011. [Online]. Available from: http://www.trade.gov/publications/pdfs/nes2011_FINAL.pdf

Bureau of Asian and Pacific Affairs, “U.S. Relations with Burma,” [Online]. Available from: <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/35910.htm>

US Watch, “โครงการของ USAID/RDMA ด้านประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล,” [Online]. Available from: <http://uswatch.mfa.go.th/uswatch/en/relationship/social/detail.php?ID=363>

“U.S. Signs TAC with ASEAN,” [Online]. Available from:

http://news.xinhuanet.com/english/2009-07/22/content_11...

กระทรวงการต่างประเทศ, “ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา,” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/world/72/10336>

การสัมมนาเรื่อง “นโยบายต่างประเทศและความมั่นคงของสหรัฐฯ ต่อเอเชียในสมัยประธานาธิบดีโอบามา,” จัดโดยโครงการความมั่นคงศึกษา เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2552.

“ข้อมูลการค้าประเทศสหรัฐอเมริกา,” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ditp.go.th/DEP/DOC/55/55001831.pdf>.

ประภัสสร เทพชาตรี, “ความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ อดีต ปัจจุบัน อนาคต,” สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 57, 45 (30 กรกฎาคม-5 สิงหาคม 2553)

ประภัสสร เทพชาตรี, “Trans-Pacific Partnership (TPP): ยุทธศาสตร์การค้าใหม่ของสหรัฐฯต่อเอเชีย,” ไทยโพสต์. (11 มีนาคม 2553).

“พลวัตเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ: กรณีศึกษาเกมการเงินระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกากับจีนหลัง Hamburger Crisis,” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.econ.tu.ac.th>

“เศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศของจีนช่วงครึ่งปีแรกของปี 2554,” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.logisticsdigest.com/article/industry-outlook/item/6648-เศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ>.

“ศึกหนักอาเซียน เหนือพินน้ำทะเลเงินใต้ ติสองหน้าคานอำนาจมะกัน-จีน,” วิเคราะห์เศรษฐกิจ, โพสต์ทูเดย์. (21 กรกฎาคม 2554).

“ฮิลลารี คลินตัน: การเยือนพม่าของสหรัฐฯ,” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.siamintelligence.com/hillary-clinton-first-visit-to-myanmar-since-1955/>

ที่มา: <http://www.rubben.be/worldnews/2014/03/05/3270/wide-spread-doubts-about-americas-pivot-to-asia/>